

УДК 311:322

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ

Норік Лариса Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Внукова Катерина Ігорівна, студентка 1 курсу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація — Проаналізовано дані про капітальні інвестиції за регіонами України у період 2010 – 2019 рр., визначено регіональні диспропорції. За допомогою критерію Стьюдента перевірено гіпотезу про значущість різниці між середніми значеннями капітальних інвестицій за 2010 – 2014 рр. та за 2015 – 2019 рр. Відхилення гіпотези дозволяє обґрунтувати результативність регіональної політики управління капітальними інвестиціями.

Ключові слова — інвестиції, капітальні інвестиції, статистичний аналіз, критерій Стьюдента, регіональна політика.

Активізація інвестиційного процесу є досить потужним шляхом подолання будь-якої економічної кризи. Серед показників, які є двигуном виробництва та фундаментом стабільного економічного розвитку, є показник капітальних інвестицій. Капітальні інвестиції – це важливий макроекономічний показник, за допомогою якого можна проаналізувати рівень забезпечення економічного розвитку як окремого регіону, так і країни в цілому. Такий аналіз дозволяє виконати порівняння з показниками інших регіонів, прийняти ефективні рішення щодо управління регіонами та мінімізувати дисбаланс забезпечення їх розвитку. Створення умов для збалансованого розвитку регіонів України з метою покращення рівня підвищення рівня регіональної конкурентоспроможності та забезпечення соціальних й економічних

стандартів є стратегічною метою реалізації державної політики.

Капітальні інвестиції є об'єктом дослідження багатьох провідних вчених-економістів, роботи яких згадуються в [4-7].

В роботі [4, с. 14] визначено, що сьогодні «процес залучення капітальних інвестицій в економіку України суттєво загальмований впливом політичної та економічної криз останніх років. Унаслідок цього активізувались інфляційні процеси, знизився інвестиційний потенціал державного бюджету, погіршився фінансовий стан підприємств, зріс відтік банківських депозитів, збільшилась кількість збиткових фінансово-кредитних установ, скоротились обсяги банківського кредитування підприємств, знизилась інвестиційна активність іноземних інвесторів. Чималою мірою вповільнення інвестиційного процесу в Україні зумовлене корупцією органів державної влади, потужним податковим тягарем та недосконалою законодавчою базою, насамперед у сфері захисту прав інвесторів».

Більшість досліджень свідчать про істотні диспропорції у капітальних інвестиціях за регіонами в Україні. Диспропорції у капітальних інвестиціях регіонів виникають внаслідок різної спеціалізації, адже народногосподарський комплекс України, його галузева структура складалися протягом багатьох століть.

Впродовж 2012 – 2014 рр. почалося стрімке зниження інвестиційної активності, яке не тільки призвело до зниження індексу фі-

зичного зростання ВВП, а й негативно вплинуло на модернізацію економіки України [4].

За інформацією [2] у 2019 р. основним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишалися власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 54,8% від загального обсягу. Частка інвестицій, профінансованих з державного бюджету, складала 9,1%, з місцевих бюджетів – 11,3% капітальних інвестицій. Основну частку капітальних інвестицій становили інвестиції у матеріальні активи (98,3%). Зокрема, у житлові будівлі спрямовано 18,3% усіх інвестицій, нежитлові будівлі – 16%, інженерні споруди – 17,2%. На придбання машин, обладнання, інвентарю та транспортних засобів витрачено 42,0% усіх вкладень. У нематеріальні активи направлено 1,7% капітальних інвестицій.

Дослідження змін показників капітальних інвестицій за регіонами дозволяє визначити рівень територіальної диференціації. За даними Державного комітету статистики України [1] можна провести статистичний аналіз показників капітальних інвестицій за 2010 – 2019 рр. (рис. 1).

З наведених даних на рис.1 видно, що у 2015 – 2019 рр. капітальні збільшилися у порівнянні з періодом 2010 – 2014 рр. Найвищий рівень капітальних інвестицій можна визначити у м. Київ тому, що саме тут здійснюється багато торгових, логістичних та інших потоків надання послуг, завдяки чому Київ привертає велику увагу інвесторів. Крім Києва, найбільший рівень капітальних інвестицій у Донецькій, Дніпропетровській, Харківській областях, які характеризуються високим рівнем концентрації промислового виробництва. Також високий рівень капітальних інвестицій у Київській, Полтавській, Одеській та Львівській областях. Ці області завдяки своїм рекреаційно-туристичним, економіко-географічним та природно-ресурсним умовам мають сприятливий клімат інвестування. У західних областях через відсутність великих та потужних виробництв, які потребують значних інвестицій, можна визначити значно менші капітальні інвестиції. Така ситуація відображає сучасний стан моделі регіонального розвитку, яка,

як зазначено в роботі [6, с. 12], «будується на концепції «нового регіоналізму».

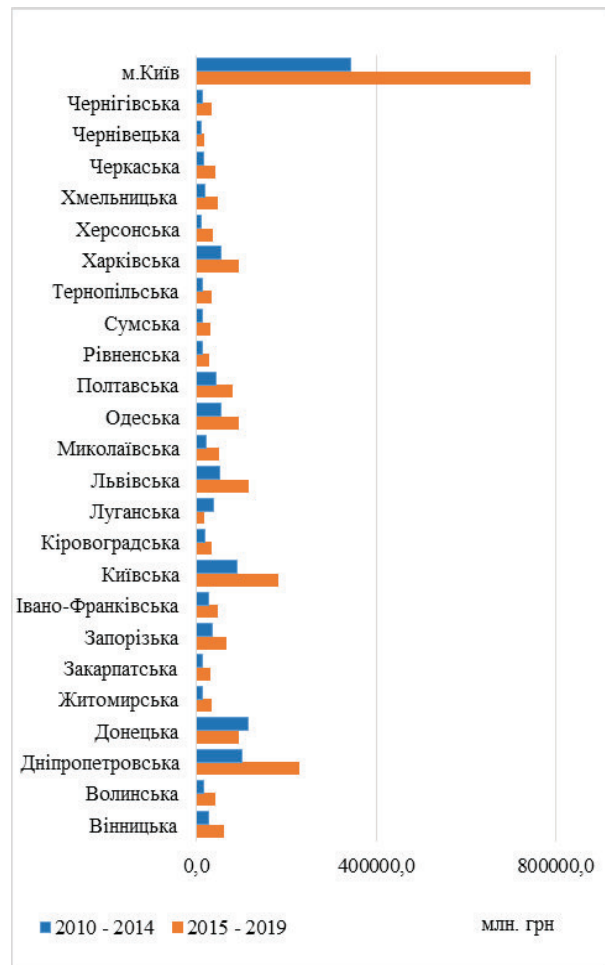

Рис.1. Зміни показника капітальних інвестицій за регіонами

Вибірки за 2010 – 2014 рр. та 2015 – 2019 рр. пропонується розглянути як статистичні вибірки та перевірити їх однорідність. У середовищі MS Excel за допомогою опції Data Analysis обчислено основні числові характеристики досліджуваних вибірок (табл. 1).

За допомогою критерію Стьюдента пропонується перевірити гіпотезу щодо суттєвості різниці середніх значень капітальних інвестицій за 2010 – 2014 рр. та 2015 – 2019 рр. для того, щоб дослідити рівень капітальних інвестицій та виявити ефективність регіональної політики держави у складні періоди.

Таблиця 1
Описова статистика вибірових даних
за 2010 – 2019 рр.

Назва статистичного показника	2010 – 2014 рр.	2015 – 2019 рр.
Середнє (млн. грн)	9315,28	18267,99
Стандартна помилка	1224,32	2740,55
Стандартне відхилення	13688,35	30640,28
Дисперсія вибірки	1,871E+8	9,3882E+8
Ексцес	13,6	24,1
Асиметричність	3,6	4,6

Нульовою гіпотезою визначено те, що середні значення за 2010 – 2014 рр. та 2015 – 2019 рр. мають несуттєву різницю, якою можна знехтувати, тобто $H_0 : \bar{x}_1 = \bar{x}_2$. Тоді альтернативною гіпотезою буде те, що вони суттєво різняться, тобто $H_1 : \bar{x}_1 \neq \bar{x}_2$.

Для обчислення величини статистики критерія застосовано процедуру MS Excel [4] – t-Test:Two-Sample Assuming Equal Variances. Отримано, що емпіричне значення критерію $|t| = 2,97$, критичне значення становить $t(0,05;170) = 1,97$. Оскільки емпіричне значення критерію більше ніж критичне, то можна зробити висновок, що капітальні інвестиції за регіонами України в 2015 – 2019 рр. дійсно зазнали суттєвого підвищення порівняно з періодом 2010 – 2014 рр. Отже, нульова гіпотеза має бути відхилена. Таким чином, дані вибірки не можна вважати вибірками однієї генеральної сукупності, тобто реальна політика щодо регулювання капітальних інвестицій у 2015 – 2019 рр. значно змінилася. Дійсно, вибірка 2010 – 2014 рр. характеризує наслідки політико-економічної кризи 2013–2014 рр., яка мала значний вплив на економіку України. Серед основних негативних наслідків можна виділити зменшення виробництва у певних галузях внаслідок зменшення попиту на продукцію на іноземних ринках збуту, прискорення відтоку прямих іноземних інвестицій, що у свою чергу призвело до зменшення показників капітальних інвестицій.

Протягом наступних 2015 – 2019 рр. капітальні інвестиції значно збільшилися. Отже, регіональна політика держави щодо формування інвестиційного клімату у цей період була більш результативною. Залишається питання усунення регіональних диспропорцій, підхід до вирішення якого має бути опрацьований у подальших дослідженнях

Список використаної літератури

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Капітальні інвестиції в Україну у 2019 році склали 584 млрд 448 млн гривень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vezha.net.ua/economy/kapitalni-investiciyi-v-ukrayinu-u-2019-roci-sklali-584-mlrd-448-mln-griven/>
3. Лабораторний практикум з навчальної дисципліни «Теорія ймовірностей та математична статистика»: навч. посіб. / Е. Ю. Железнякова, І. Л. Лебедева, Л. О. Норік та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 184 с.
4. Майорова Т. В. Капітальні інвестиції: сутність та проблеми реалізації в кризових умовах / Т. В. Майорова, В. В. Крук, Я. В. Шевчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 21. – С. 12 – 16.
5. Сергєєва Н. В. Поняття та економічна сутність капітальних інвестицій / Н. В. Сергєєва // Облік і фінанси. – 2019. – № 2. – С. 48-53. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2019_2_8.
6. Снігова О. Ю. Управління структурними змінами в старопромислових регіонах України: монографія. / О. Ю. Снігова. – Київ: КНЕУ, 2020. – 552 с.
7. Ярмолук О.Ф. Організаційно-методичні аспекти обліку капітальних інвестицій / О. Ф. Ярмолук, Р. О. Шишка // Облік і фінанси. – 2019. – №1. – С. 71–82. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2019_1_12.

Автори

Норік Лариса Олексіївна, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (larisa.norik@gmail.com).

Внукова Катерина Ігорівна, студентка 1 курсу, факультет МЕН, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (aquariusunic@gmail.com)

Тези доповіді надійшли 12 березня 2021 року.

Опубліковано в авторській редакції.